

едиција

АНТИЋЕВИ ДАНИ

уредник

Ласло Блашковић

ликовни уредник

Ксенија Чобановић

**НИКОЛА
ВУЈЧИЋ**

**ДОКЛЕ ПОГЛЕД
ДОПИРЕ
И НОВЕ ПЕСМЕ**

Читање песме

Најбоље је
кад је песма
цела леја. Али,
добро је и
кад јој
заискре стихови.

Кад налетиш
на неку слику,
уђеш у њу, и
дуго,
дуго,
не можеш да се
вратиш.

|

Слово разлике

Више волим старење ствари и пуцкетање времена у сећањима
него осећај њихове тишине у којој су притајене.

Више волим ту тишину, дубоку као гроб
него реч трошног звука која јој пара грло.

Више волим тврду утробу камена
него меки сан, лепљив и прозиран, као мед.
Више волим тај меки сан просут кроз дремеж
него уста која у говору клизе, и режу као нож.

Више волим шум папира и његов далеки мирис дрвета
него његову отровну, оштру белину.
Више волим ту отровну, оштру белину, која мери
него шупљу тачку кроз коју све пропада.

Више волим глас у пољу из дугачких, сувих сламчица
него крваву главу цвета у житу.
Више волим ту развијорену, крваву главу, цвета у житу
него монотону зелену боју која је све сатрла.

Више волим кретање
него срастање са местом.
Више волим срастање са местом
него ово, где сам стигао.

Далеко је стабло крушке о којој бих ти најрадије говорио. Храпава, накострешена опна хладноће од удараца сада има другачији дуборез.
О, како сам био сићушан у том дворишту.
Трошио сам се као сјај на ствари, успут гледајући, приближавајући се прозирности. Да ми речи све знају! кликтао сам у скровишту склопљених дланова.
Терету мој, да ли ћу те моћи вући?
У сусрету стреловитом, видео сам, све је већ било просуто у боје које су се бокориле.
(Боже, кад си стварао, да ли си се и замарао?)
И да је то, где сам сада, празна посуда коју мери тишина. Да сам као трун, у оку, сваки опис претвара ме у кривца.
Да је свет створен према овој слици коју гледам, био бих невидљив. Или, можда бих био само зуј, огребан од додира,
у тежњи да постанем реч која би ме наговарала на нешто танко као лед, попуцало у сопствене оштрице.

Старио сам да бих ти ово рекао, попут ватре која је
претворила оно стабло у пепео који се,
хватајући даљину, распепелио.

Не, речи не улепшавају, само зveckћу,
сјаје се, сличне смрти, и троше време, попут ђинђува
напрежу своје лукове пре пуцања у празно.
Не, речи не послушкују, оне мисле да су старије
од свих нас и да као перје могу да урасту у
било које створење. У перје, да одлете, да се
не чује њихов тупи ударац. Слушај те речи, као шушањ
буба у бусењу, док их изговарају нечија сува,
испуцала уста.

А онда се једна забели као кост, у
тишини, заглављена, у грлу, као да је понела
превелики терет. И, зашкрипали су њени ослонци.
Заљуљали смо се у разговору – неко додаје,
неко одузима. Као да смо упали у муљ
подземне реке, у њено
велико ћутање.

Присуство

Недеља је дан када ништа не радим, не зато што је Бог тако рекао, већ зато што осећам непрекидно присуство понављања. Понављање је поковање и његова једноличност испија ми снагу.

Испружио сам руке не би ли и мене неко подигао увис, и погледао моје забринуто лице.

Ту почињем да осећам време, не као старење, већ као обавезу да га са нечим испуним.

Да, јоњен судбином,

ево ме у недељи, спрженој и бледој, згрудваној да је могу добацити некоме другоме, па нека се он досађује. Нека се у њој понавља.

Речи су прозори. Док он прича
ја гледам – баш то.

У уличној вреви носи нас звук корака –
као да свако бира свој гроб, као да се време
стврдноло у зид пред којим смо стали.

Знаш, каже ми он, све што је на овом свету ситно,
настало је од суза. Овај каменчић, видиш га,
моја је суза.

Баш то гледајући, у затрпаном звуку,
лично је на врапчића који чепрка по прабини
ширећи простор, да би лакше одлетео.

У соби

Као да је уплашена, у њој се тишина
помутила. Тешка од речи, од шкрипе
дотрајалих врата, од уљеза. Шири
своје углове, а мене уситњава, да станем
у зрнце прашине. У пукотину очију, из зида.
Да се као шапнута реч заплетем
у опис који ће да зажари нечија уста.
И онда, из сажаљења,
погледом да ме склони, у простор
мекши од ветра.
Али, и то је доста.
Тако бити.

Лице места

О, прихвати, нас,
окупљене око стола
и овај разговор који је
наше огледало.

Светлост не открива
већ препознаје.
Слушај како приањају речи
за ту даљину у нама
и присвајају је.

Неко је одшкринуо врата,
баш кад сам заустио
да нешто кажем,
са пуно жара.
Све ми је сагорело
још у устима, а то
појачава утиске
и сећања.
То тишти.

Као да су речи мехурићи.

Прсну! Баш тако.

И оставе празнину.

Зато,

заћутимо,

да из речи ништа не процури.

Да у њима, тек зашушти, то

далеко, сасушено сећање

од кога смо саздани.

Молитва

Додирујући се. То пуни језик.
Дланови су моје небо. Неко ме зове.
Одјек ме односи и тако
мерим даљину. Далеко,
докле поглед допире. При малој
светлости, припијеној за капљице,
готово прозирне-дугуљасте које су
заиста моје сузе.

Жеља

Спојио сам две празнине: из два празна длана,
пресуо сам их у једну жељу.

Е, да видиш, колико је суза стало
у ову врелу посуду!

У дубини белог, у недрима, хладним,
боравио сам. И био сам боја која је сјактала,
умиљавајући се. Црвен као кончић, у пољупцима,
на платну обрубљеном. Уденут у иглу коју су
провлачили, у напетој тишини, цурио сам у
пребрзу стварност. У шупљини коју оживљава
шуштава радозналост, а фијук набубрелог гласа
расеца је као љуску зацакљену, боравио сам.
Кроз татуле и пасје грожђе трчећи, ево ме,
коначно, на чистини, скривеног у понављању
корака.

Са већ млохавим мишићима, сличан црву који
господари јабуком, дрхтавом, од стрепње
да јој се петељка
од додира не претвори у рану, успоравам,
јер сам близу. Близу да додирнем.

Ћутање

Под ватром, под њеним
ногама хитрим,
више и нема времена.

Спепељене гранчице
своју душу
предале су светлости.

Тако сам се и ја сурвао
у дубину,
у студену тишину
и њене празне
речи.

Између погледа настаје прича. Тишина је
развучена и светлост је глача, па се љеска.
Неко, најсличнији мени, као да је мој брат близанац,
претворио се у мене. Тако сам ушао
кроз тај отвор, чак до дна, мерећи га.
Па, да! Прошао сам кроз стакло и лед,
кроз то, видљиво, до
невидљивог.

На улици

Ова локва воде је огледало,
погледам је – видим себе. Сусретнем се.

Како је погледам тако ме и памти.
Ако неко други завири, видеће себе.

Преполовила ме је. Пола сам у њеној дубини,
пола у нади, да не потонем.

Пола даљине је њено,
а пола моје.

Поглед

Гледам
како кап росе клизи по листу
да би видеела
своју дубину,
а онда се дуго
и грчевито
држи за руб.
Да се не утопи
у ономе што је видеела.

Разнесена – она је жртва
гледања
јер је и сама огледалце
или нечије око,
а може бити – и суза
која је једини сведок.

Можда је то
баш суза
оног који ово гледа.

Једном сам негде чуо (можда и прочитао) питање,
које је за мене, стих:

“Где почиње небо?”

Могу да замислим готово забринуто, а можда, и озарено лице,
и наборано чело, тог знатижељника, који сам и сâм.

Заиста – где?

Кад отворим врата и изађем, да ли ћу погледом да га додирнем?

Да ли је оно увек горе, и кад испружим руку,
да ли ћу га напипати?

Голица ли га овај устрептали лист
кога управо гледам?

Дотиче ли га врх травке,
или је срасло са земљом, као трава?

Као звоно са звуком?

Понекад је, учини ми се, исто као замагљено
прозорско стакло кроз које зурим
у далеку површину даљине
и тако припијен погледом
одржавам га у својим очима у боји плаветнила.

У даљини, подупиру га стабла,

једном сам га и ја, испруживши обе руке,
покушао задржати да не падне, у сумраку.
Шта ако му се уруши свод, ако прсне
као мехурић сапунице и спршти нâс
доле, у хрпи, ситне-сићушне?
И данас мислим да је небо – споро кретање
огромне површине у којој је светлост
ловац који се прикрада, готово неприметно.
Осећам то нежно, лукаво миловање.
Ено стабла, уз које сам се верао,
да бих ушао у његова недра.
Свуда око мене је небо.
Свако има своје небо.
Ја своје носим.

Чуо сам пуцкетање грана, док сам чучао,
у жбуњу оцвалог глога. Као да се неко пењао горе,
само сам га ја видео: у жељи да се истргне,
црвенкасти одсјаји његових рана убрзавали су га.
Дрхтаји су му мењали облик: час црвено-оштар,
час плавичасто-мек. Посребрена висина га је упијала
као што песак упија воду.
Да, видео сам га! Сад је то далеко сећање које ме
нагони на плач. И увећава страх који је зашустао,
тик уз стопала.

Кад вода говори
светлост је одговор у очима Самарићанке,
дубљим од Јаковљевог бунара.
Тај што с тобом разговара, невидљив је као
тишина,
рече ми, приближивши усне рубу са кога се сјај
оштро забадао у лице. Тако оштро да је и мене заболело.
Већ осушено грло, танко као трска,
у једну реч га је сакрило.
Колико погледом понесеш
толико ћеш имати.
Не више од капљице која траје
док је сјај не измори
и повуче
у дубину.

Светлост свом снагом
притишће стакло, тако да видим
само њено врело, просуто тело.
Плавкаста даљина је као длан потискује.
Варнички у лишћу, на крову, у трави... Погледај!
Једино она признаје да то што гледа
има. Скупља и даје. Потврђује живот.

Миришу липе.

Гмизи светлост по лишћу, милује начичкане, жућкасте
минђуше цветова – о, како миришу! Берем их.

Причвршћен сам погледом за грану која се љуља, јер се плаши
испружене руке. Подижем се на вршке прстију, држим се
за једну грану, хватајући другу, а да се не скрши. И тако редом.

Како је далека!

Испружене гране, и моје руке, хватају се у висини, све једна другој
измичући.

О, како миришу!

И гране, и руке!

Летње поподне

Укосница је то, лакирана, са које
бела светлост одскаче, као да је искива.

Одскаче са црне подлоге, као са наковња,
испод снажних удараца који желе сличност.

Тако одскаче да нисам сигуран, да ли гледам или слушам,
продорне ударце који севају као муње у олуји.

Просуле су се искре попут проса,
и хајде, сад, нађи те ситне заметке.

Немир живота искаче из њих.
О, како је болно то разлиставање.

Растећи, све
ближи су смрти.

Лето

Врело је лето. Врућина пламена топи.

Топла светлост лелуја кроз грање,

ветар буди лишће. Уморни капци тешко се
отварају – отуда неко нишани.

Мува излеће из тишине. Слушам
како из сувих сламчица излази последњи

дах живота, како се прázне од онога
што су хтеле. Одблесци им дају лажну наду.

Оно што сам хтео, скупило се
и својом тежином одгурнуло ме је.

Кад се испразни и ова реченица
шта ће ми остати? Подупрте гране?

Светлост, попут воде, пуни све празнине
и прелива се. Знам речи које знају тајне,

скидају кошуљице, али ћутим. Док посматрам
ружу у врту, чини ми се као да хоће

да проговори. Стидљива, поцрвенела,
пристала је да јој се приближим, и прислоним

уста. А доле, травке, као да су поумирале,
пале су на земљу, у њену жућкасту боју.

Бубе, притајене, још држе стражу,
али, забога, оне ни себе не могу сачувати од страха.

О, где је сад облак, пун воде, уморан,
црн и тром, да отвори своју душу?

Као да је трава запаљена, осећа се жар.
Сјај је стиснуо латице ружа и зелено лишће.

За камен се хвата маховина, мислећи да је
у њему сачувана бар кап воде.

Боје раздвајају оно што ће неко ухватити,
у све то, помало, излива се сунце.

Светлост пробија до дна, ваздух је млака вода,
додирнути не значи и ухватити.

Из жбуња гледају ме ситне очи купина,
пружим руку, оне прокрваре. Трн ми се,

као жаока пчеле, забоду у прст. Све около
шушти. Осећа се умор од зрења.

Сад ништа не расте, већ зре! Жуто је набрекло,
пући ће, као диња. Мирис се претвара у плод.

Избијају грашке зноја, од гледања.
Како све ово, што расте – сачувати?

Време у врту

Мрви се земља, трепери лишће. Бокоре се боје.
Зелено је жуто. Жуто је црвенкастосмеђе.
Бело је као траг, поцрнели су му рубови,
осушиле су му се рецке, као ожиљци,
од нечијих зуба. Неко је то добро загризао,
и оставио. Једна капљица је ухваћена
у затегнутој паучини, и сјаји. Тако око сјаји у даљини.
Већ смалаксали цветови у својим чашицама
држе мирисе. Ту се нико не жртвује,
сви се радују тишини.

Пуцају суве гранчице. Дрхте влати
и празне љуске. Уплашене и забринуте као све
што је старо. И речи су сасушене,
зацељене су све ране. Остале су само красте
које сврбе. И по која масница,
плава, да упија поглед.

Ево, чичци вребају из прикрајка,
жељни даљине – можда ћеш их донети кући,
на чарапама. Стопу по стопу,
стопом у стопу, назад,
са ужитком, али и осећањем за меру,
постајући тако само нечег део.

Прескачући међе, набацано бусење
чију је висину прекрило крзно маховине и
гљиве отровнице, округле, са свих страна исте.

А из пањева искачу скакавци и бубе
у распуклу земљу која се
упиње да ми нешта каже.

Хвала ти на том труду! Ја само обрађујем
свој врт да бих живео од мириса ружа.

Спазих пањ, повисок, накосо подрезан, поцрнео, већ
у траву нарастао. Испуцалу кору труљење му је
омекшало. Дланом га чистим, све бржим покретима
тако да ми је шака врела и поцрвенела, од трења.
Угледах на тој малој, закошеној равнини, која се и сама
загрејала, неколико разобручених година који више ништа
не држе. Ни мој поглед.
Као кап скотрљао сам се кроз те обруче
и нестао у тамном дну.

Да ли је то било твоје лице?

Тамо, у углу, коприве, и до њих,
већ клонула, лепша од њих, ружа!
Уз срушену ограду. Сад је то њихов дом.
А иза, пут
и у даљини – путељци,
заплетени у траву.
Тушта и тма чичака!
Сдесна, и слева, трње
и оштре иглице накострешене драче.

Хајде, туда протрчи!
Баш сад! Након толико година.

Сад више није важно
да ли то заиста протрчавам ја
или неко ко ме
на то подсећа.

IV

Нисам се дуго задржао, а дуг је и пут.
Утискујем стопала у блато које ме задржава.
Сијају трагови, стеже ме поглед. Отиснут, тако у даљину
носим све што имам. Мокре су ми очи, свака суза
отвара нову слику. Прве речи дрхте, шта ћу са њима дохватити?
Кад изговорим увек нешта испадне, речи се изобличе.
Плитко је овде да би се било шта мерило.
Погледом мерим само даљину, размаке њених набора.
Ооооо! вичем, и ослушкујем докле то допире. Шире се дрхтаји.
Кад сам се докопао шљунковитог дела,
другачије ми је било и кретање. Облуци су ми личили
на плодове које је време окаменило. На поиспадале зубе. Можда,
највише, на нечије избезумљене, исколачене очи.
Шта оне виде?
Па, камен испод камена завирује, тесно му је место.
Ипак, тамо је мој пут, где светлост шушти, јер се креће.
Пола без Бога, пола са Богом. Пола сâм, пола у поворци.
Осврћући се за онима који заостају, јер пут умара,
нагињао сам се да боље видим ту слику. Гледајући је, она се
продубљивала, остајући само даљина. Дно даљине.

Жудио сам за том даљином. Ето те, сад у њој!
добацује ми неко из те невидљивости.
Зањихао сам се у њеној стакластој светлости, као да сам у
заљуљаном чамцу, на сред пучине. Он ће ме даље одвести.
Заједно смо старили, помислио сам, убрзавајући га завеслајима.
Неко ме зове, из друге собе, примакнула ми се даљина.
Даљина је и одакле сам отишао. Даљина је прозирни зид.
Гледам, и не одазивам се.
Речи обнављају свет, кад се додирну, сведоче о њему као да је и мој.
Да је овај сто, мој сто, да су расуте мрве, моја глад...
Тај заривен поглед, који то држи, боли, кад се одмакнем.
А даљина се и не помера, пут је дуг баш као и дан. Одзвања моја сна-
га,
а он се крије. И отуда неко може доћи, то је и његов пут.
Мени у сусрет. Али, тај је, сигурно залутао!
Можда, то исто, и он мисли о мени. Ко зна?
Колико остаје мени, а колико њему?

V

Место

Настављам, али, даљина је то! На то место
тешко је доћи. Као да сам нешта ухватио
па ми је испало из руку. Склизнуло је, као сјај.
Увећава се страх како се приближавам.
Натруле воћке залепиле су се за оно између,
што их чини различитим. Даљине се чешу,
једна другу гледајући. Застао сам, чучнуо у траву.
Начуљио сам уши – кад не могу да гледам, бар да слушам.

Време се ту протегло и тече као вода.
Стеже ме жеља. Превише јој дугујем.

Богатство

Јесен је победа боја. Све што је зрело упило је време,
све што се стресло – попадало је и можеш га додирнути.
Можеш га бацити као камен, у даљину, са мало напора.
Толики терет, у толику даљину! И не знајући ко га тамо чека.

Тамо га, ипак, неко чека,
да замени своју реч за било какву ствар.
Да има, као што и ти имаш.

Ујутро, месечина скроз избледи, али
зато сунце појача светлост, да пржи. И

најтврђи сан буђење меље, у ситне слике-
-сличице које се распршују и скупљају као

рој мушица. Као да од њих зависи (а зависи!)
ово јутро које ће некога, ипак, заборавити.

А започео је, већ угледан, лептир, своју трку, и није далеко
одмакао. Али, нећеш га стићи. Неће га

задовољити ни пад, ни додири. Као ни мене,
изговорене речи. Па да и вичем!

Неће се осврнути нико, да ме погледа.
У шапат, све ово ће се распасти.

Пссст! Баш зато, хоћу да заљуљам олисталу гранчицу
која се нагнула. Да јој помогнем, да стресе терет росе.

Крушка, она у мом дворишту

Смеђежута, смежурана, близа трулењу.
Преварила се – прелила се у жељу да још траје,
упркос попустљивој петељци, мислила је,
старија од мене биће само нечија рука.
Кад падне доле, из свода крошње,
из недара лишћа – неки оштри камен
подариће јој своју нежност!
Сплљоштиће се, као што је и нас
овај дан спљљоштио.

Снажна светлост,
забада се.То је та тачка која
окупља све и попут конопаца, стеже га.
Сад не сумњаш у време.
Све стаје у угажено место.

То је као да нам се Бог
најближе нагнуо,
а живот нам се учинио
огромним.

Сумрак

Поглед ми је истопила даљина. Остала је
Само црта која реже небо. Излећу искре и
односе светлост. Стабло јаблана спаја земљу
и висину. Боли ли то место, где се забио
његов шиљати врх?

Небо

Пуне су ми очи даљине.

Кад гледам, виђено ми се испречи
као зид.

Али, ја волим то иза,
то плаво, које ће ускоро, бити црно.

Тек кад сам се пробудио схватио сам
да све опстаје захваљујући сећању.
Прошао сам кроз шуму и избио на пропланак,
брже од зеца, кроз набубрелу росу и стреловите чичке.
Светлост из дубине неба заокружила је крошњу
крушке и она се, као облачић,
а можда као и округласто, румено лице, нагнула
на раздаљину, не већу од мојих раширених руку.
Као да ме неко брзо води, у трку,
у збијено стадо, још топло, од молитве и чекања.
Пију речи, овај дан.

Благ је дан. Мекан, сачињен од мноштва делића.
То је прави лûк, понекад у њему бесни ветар,
гађајући насумице, све што стигне.
Светлост му се пење уз зид, једну половину
остављајући видљивом, а другу скрива.
Гола, стајала је. Све разоткривши.
Гледајући, осетио сам стид.

Питање

Зашто баш сад? Браним се питањем.
Дан је препун понављања. Простор му је
мањи од овога, у коме стојим.
Шта он задржава? Као сто, тек мрве.
Као нож, тек оштрицу. Као реч, тек руб
ствари. Просуо се простор! Уски пролаз ми је
оставио, да погледам, и прођем.
Да утечем, од тог пражњења.

Баш као леденице! Далеко испружене,
цурећи – кад гледају. Кап-по-кап оплакујући оно
што је светлост, оштра као нож, одрезала.

Тако и реч, кад је изговориш, у своје
удубљење захвати тај делић даха,
журбе, за коју мислиш да је неопходна.

Тако су и моје руке испружене, увек
празне, да ухвате и подигну
то, што цури, што је
неухватљиво, што се може само
гледати.

Што измиче,
и одједном!

као сјај –

пројури, уплашено.

Страх је у њој дрхтао.

А како је тек – унутра, бити?

Сјај је и њена снага.

Свака светлост (и најмања!)

је клица. Она ваја облике. И исеца,
као бело кад се увуче у боје.
Као бело које дуби тај црни длан.
Састругано, још вруће.

Празно место

Бело је заспало, у снегу. Једна кап
буди га. Остаће празно место кад

устане. Мокро, уплакано лице, неиспавано,
као изваљен камен из земље,

ту ће ме чекати.

У децембру, поподне

Нагомилао се снег, и време. Ко ће
подићи уставу да та бујица покрене

нашу наду? Отиче пецкава студен
кроз додире. Зимски дан је

полуотворени сандук. Огребао ме је снег,
оштар његов лимени поклопац. Низ

подлокани пут отискујем се, у вуненој топлини
чарапа, са тајном за коју ћу се жртвовати.

Залеђена слика

Распахуљао се снег. Ткање му је провидно.
Смрзао сам се, гледајући плаветнило неба
кроз прозрачне беле крпе снега. Из те празне опне
осипала се хладна нежност.
Боље то опажа једна шћућурена птица коју сам спазио.
Да одморим поглед, зурio сам у њу:
црвене ножице су јој се заледиле за грану,
избечене очи су јој сијале као два црна дугмета
на пернатој јакни која, чини ми се, баш и није била топла.
Чега ли се она, овако загледана у даљину,
сећа?

Моје станиште је ту, где је твоје присуство.
Од студени, слепила су нам се тела. Дан је
хладан као вода, напаја жедна грла.
Стеже ме светлост смрзнутог сунца. Сјај дугачак
и оштар, као жица, води ме. Видим, на залеђеној површини
лед. Чува блатњаве отиске мојих стопа.

VI

I

Ево, светлост је сасекла дан. Соба је сад
дубока пећина у којој проналазимо остатке
прошлости. Шта се све није истресло из дана!
Шта све светлост није нанела! Зауоставила се као
пена, уз обалу. Плута и плива, све оно што није
потонуло. Склупчала се у жутило лустера које
стрепећи, хоће да разазна – шта је сенка, а шта
оштра ивица која би да ми засече лице.
Још би да угризе, али не види у мраку.

II

Ноћ је непомична, помичу се само светлוצаве ствари и бића. Троми лептири стресају прах са крила, комарци, занесени, лепе се у зноју коже, жртвујући свој живот за наш свраб. Па, ова ноћ је насукани брод, пун терета. Пред зору, све ће потонути у своја имена, постаће безимена меласа у којој никога не познајем. Сјај пресеца собу, на део где се слика мути, и део, закован црном густином. Тако је и овај нож, на столу, стварнији у својој сенци. Њиме ћу исећи хлеб.

III

Не разликујем више речи јер су се улиле
у шум. Као да су се сви, одједном, одrekli
својих имена, и заволели то дивље непристајање
и измицање од себе и других. Тај размак, мали, који
раздваја – бар гледајући да га сачувам.

Тако сам се нагнуо, да ми се учинило, да сам се
и сâм сакрио у своју сенку.

IV

Ако је дан огледало, ноћ је његово поцрнело
лице. Густа, црна, устајала вода, непомична,
и под снажним ветром, који тек задиже
лишће, да види даље, и заталаса њено наклобучено
тамнозеленкасто блато из кога ће се
подићи небо, и све оно, где живиш. Испод и изнад,
близо и далеко, да можеш да се крећеш.
Ова соба је као усијани мехурић, припијен
за мрачну подлогу зида куће. Као укочено око
тек распорене рибе. Погледај унутра,
можеш ме видети, кроз ту пукотину,
како ме оштри зрак светлости пресеца.

V

Није ноћ да би се спавало, већ је ноћ
да би се имало. Посребрује месечина,
поцрњује ноћ. Неће издржати зраци светлости,
сломиће се као летвице, срушиће се кров.
Плаво ће се сурвати у црно. Боја у боју.
Па, шта је ту моје? Оно што гледам – не видим.
Задржава ме, да га не заборавим. Кад се реч
приближи речи, као да длан пљесне о длан.
Све постаје недодирљиво.

VI

Кад се светлост разбистри, она јутарња, најјача,
која убада као игла, остаће само талог сна,
стопљене слике, препуњена пепељара, заплашен
поглед: где сам био?

Светлост се задржала на хладним стварима
да би их загрејала. Лим је већ врео, камење је
вруће, вода се смлачила, можеш у њу лећи као у
топлу постељу. Буди ме бидан, који је све ово
створио, да из једног сна пређем
у други.

I

Светлост је брза. Напете зраке падају као стрелице.

Волео бих да видим што и оне виде. Поглед ме вуче
у даљину. Отуда, незадрживо, навиру слике.

Још, пре само једног сата, као да ништа није
постојало. Смрачени углови се расветљују.

Из црних опни просипа се шаренило боја.

Светлост мили и мами. Осећам радост, и страх.

Сјај, који се одбија од прозора, кога отварам,
нестаје у крошњи. Видим – месец је потонуо у
таласима облака, светлосна пена га дави као камен
бачен у воду. Ко би га сачувао?

Гледам оно што сам већ гледао.

Да ли ћу се сада нагледати?

II

Ево дана! одзвања! Звуци желе да се зближе.
Нешта шушну под прозором. Ископава се
из мрака. Јутро је градилиште. Свако се буди
на свој начин. Сећање ме мери – јуче и прекјуче,
већ заборављено, упоређујем са овом јутарњом хладноћом.
Дрвеће стреса тишину. Кроз тај пролаз, из крошњи,
излеће јато птица. Даљина је њихова,
и моја, радост.

III

Светлост надјачава јер пада сучелице.

Устремила се на ружу испод прозора. Убиће је

сјајем! Вода се разбистрила па лист може

видети себе на затегнутој површини како трепери.

Затим се суши, и шушти. Земља све слуша. Једва видљива,

зрнца прашине мешкоље се на поветарцу.

Стварност се, из часа у час, мења.

Труне њена прошлост у нашим разговорима.

Сиромаше наше речи.

Расте звук који покреће слике.

IV

Траје дан.

Својим рукама свашта смо принели.

Све што постоји, можда сам видео.

Пуне су ми очи и уста.

Сат по сат, слој по слој, таложе се успомене.

Коме ћу све ово испричати?

V

Одједном, сенке крате дан. Прећуткују и мере
као што корак мери пут.

Сад светлост тече као крв. Сумрак је пун красти.

Трчећи, питам се: колика је данас моја кривица?

VII

О, висино, где је твој врх? Висок, пропињем се
и још виши, гледам кроз твој отвор, незауостављив раст,
док доле, припијен близином стопала, осећам како ме
светлост диже у сноп сенке. И неко ме носи у дубину
коју капцима затварам. Црну-црну-прецрну!

О, висино, једва видљива, у шуштавим пламеновима
ваздуха, скривена као гнездо, подижеш ме увис јер
изговарам речи које су у тебе узидане, о висино,
халапљива као жеђ песка. То је твоја слика!
Моје стопе су очи у прабини, упрте горе, у твоја недра
сјајем застакљена.

О, висино, ти не говориш, већ само гледаш, јер си
стуб од светлости, украс ужљебљен у грчеве мојих
прстију. Стрепиш ли од страха да не исцуриш
кроз пукотине
и да те речи не разнесу кроз разговор и смех?

О, висино, где си ме спустила? Пред олтар?
У твоју близину, на руб мојих дланова?
Да у тишини шуштим као трска.

НОВЕ ПЕСМЕ

Кад говори, речи му светле. Носе светлост,
загаситоцрвену и запаљиву, тешку као угаљ.
Одазивам се, из страха, а страх се, бранећи,
у црно увија.
Црне су му ноге, од пропињања,
пуцају им танки снопови мишића.
Изнутра је врео. Час се уздиже, час
пада, од умора.
И крв му је поцрнела.
Сад ће у пепео да испусти
своје тело.

Кажем ти,
тако запаљено сећање
брзо изгори,
осуши ми уста.
Жива жеравица претвори се у
прхут пепела.
Заћутимо, да га
дах не разнесе.

Запуштен воћњак, срушена ограда, стабла
до грана у снегу. Смежуране јабуке,
стеже мраз. Понеки, заостали лист,
затрепери, хвата дах , да и он
одлети.

Пролазници, ето, међу њима и ја,
споро се крећемо кроз дубок снег.

Као да је блато, плашимо се, да се не заглибимо,
да не пропаднемо.

Приближавамо се крају пута који се улива
у њучину њоља.

У соби, слабо осветљеној – нагнута јабука на јабуку.

Држе сјај на жућкастим облинама

да им се не излије у посуду.

Одблесак пада на сто, на црвену шару столњака,

на набубреле кончиће који хоће да се

извуку.

Дршка ножа, искренута, вири.

Да ли ће је неко зграбити, да пресече

ову тишину?

Ћутим, и гледам.

Као да нисам ту.

Стрепња

Није удаљеност увек у даљини већ је, најчешће, у близини.

Тако је и за овим столом.

Испод ножа, у удубљењу кашике, у кришкама хлеба,
у његовим мрвама.

У лицима обраслим у боре.

У речима, и смеху, који их тресе.

Однеће ме те очи. У судару погледа,
надуте као мехурићи, капци се брзо заклопе
и у таму ока ме спусте. Да ли ће ме распознати?
Односе ме у замаху руку,
у руковању.

Па, ми смо само ствари које се помичу, помислих,
сви смо без имена, осим ако неко некога
не препозна.

Али то поништава друге. Они промичу.
Јуре некоме у сусрет.

Путовање

Гледао сам те. Време је прекратко да бих те
упамтио. Загледао сам се, не трепнувши,
у рану која се гноји, поглед ми се лепио.
Зурећи, кроз њега сам нестајао.
Засветуцала је хладноћа твог лица.
Снег је смрзнута светлост коју ни мрак
не може да пригуши.
Окренута леђа бегунца.
Страх који леди.

И рекох, у нади да ће ме чути: О, Господе,
понећу само ово неколико речи и кренућу на пут,
јер гледајући, са тобом сам гледао
и то ми је довољно.
Бивајући, повремено, одсутан, надокнадио сам то
брзином, трчећи за твојим скутом.
Од уједа речи сам оболео, језик ми се топи.
Шта ће бити с нама?
Као што вода испуњава све празнине пред собом,
тако и време испуњава дане,
а ја стрепим од таме њихових дубина.
Као што се ветар спушта у лишће,
да шушти, тако се и ја, ево, стопама усецам
у прашину твојих стопа,
у њихов меки шум.

Подрхтавам, док гледам. Ветар подиже прашину,
са њом одлази и лето. Пројури невидљив топот као да се време
ишчупало, овде, где стојим. Искри се светлост у даљини,
као у пећини, то су једини трагови који сведоче о постојању.
Нагнут, испружен, желим да дохватим
оно што се у погледу порађа
и брзо одраста,
да га неко други погледом не украде.

Парцелисање празнине.
Подизање, погледом.
Пукла је висина пред очима,
висак опкољен тишином,
њише се. Размахује крила висини.
Сукти празнина.
Камење зарасло у траву
тражи своју дубину.
Исцрпљује ме та невидљивост.
Опире се мајстор
и звиждуком је мери.
Нагнут у шапутању,
поравнавам оно
што тишина открива.

Старење

Земља, стегнута, спечена. Скамењена.
Наталожена, бела, скорела пржина.
Види, какав пригњечен прапор! Па пескуша у којој
траг открива правац. Црница, заморена, мрви се
у шапату. Прашина, вапи за водом.
Доле, под лопатом, масна иловача,
дланови, влажни од пљувачке, склиски.
Ило под ногама. Камен срастао са лежиштем.
Помози ми, да га из празнине преврнем у празнину.
Ту су ми речи задрхтале.
Смолница, жилаво не да се, али, све дубље,
и дубље, размекшава се. Засјаји, да видим лице.
Све дубље, влажна и црнкаста,
тешка, а онда опет, рахла пржуља,
која чека. Боравиште.
Нови слој.

Светлост ствара. Истискује из себе
блештеће ствари.

Искри се, распирујући
радост.

Сјај јача огледала водолежна. Огледам се
у води стајаћици, светлуцаво-зароњеној
између два бусена.

Травке палацају на ветру, гране се напињу на крошњи.

Одозго, уместо стрела, лети
лишће. Осећам га, хрסקаво,
под ногама. Трчећи, да му прискочим
у помоћ.

Јутро

Разбих се као талас о обалу. Пљеснувши,
остао је само шум.

Једнооке капљице,

хиљаде капљица,

гледајући за мном,

у дубину

даљине,

плачу,

јер се

не одазивам.

Ено камена, усамљеног и белог
од чекања. Трава га је опколила, зелена и упорна
маховина пење му се на леђа, а сунце му убија хладноћу.
Шта би дао да се помакне?
Његова унутрашњост је савршена – давно се најео
и свега је сит. Сад је неми посматрач који се, можда,
некада некеме замерио, задавши ударац. Припијен, чека нечију
руку, нечији додир, да га помилује.
Од времена му је остала само прошлост, она га је овде и
зауоставила. Његова тачка ослонца је заборав – заборавити све
да би опет био спреман на нове удараце, јер је погодан да стане
у шаку, и фијук. Његово ћутање прати и моје ћутање.
Гологлав, о чему размишља, на киши и под хладним
снежним покривачем? Кад напреже своје мисли-каменчиће
прогони ли га прошлост?
О, камене, кажи камене, ко те је овде хитнуо!
Без воде, сам на посној земљи, сам себи зид и кућа,
у чекању, јер се тако боље сагледа свет.
И ми ћемо једном бити само тврда реч, као и ти.
Светлост је преблага и прекратка да би завирила у твоје скуте.

Глас ти се скаменио и свака реч ти се круни.
Да ли си упамтио где си све био? Или је пад, тај страшни ударац,
целим телом, спојио даљину са овим малим улегнућем. Кад те је неко
хитнуо кроз небо, кроз чија врата си пролетео, да паднеш баш ту,
близу мене?
Да те лакше изговарам као последњу реч до које сам стигао.
У почетку не беше прво реч, већ поглед који откри реч.
Тако сам те и открио.
Гледајући, једним језиком говоримо.
Стварима су потребне речи, као крв телу, и имена, да се памте.
Али да нема ствари шта би језик са својом гордошћу?
Тако сам близу, да те могу чути. Чак и тишину у теби.
И твој унутрашњи крик, слегање зрнаца, од старости.
Боље је да те оставим ту где јеси него да те учиним
да постојиш у путу несигурном.
Некад ће капљица росе као суза да засја
у твојој жељи за даљином.
Да угаси њену жеђ.

Отворио сам прозор и његова раширена стаклена крила
претворила су се у огледала у коју се улила даљина.
Сад то далеко могао сам додирнути, прстима опипати затрављена
поља
и брежуљак најежен од ветра.
Могао сам дахом да испуним празне стазе,
да видим како извор надошлу воду избацује,
како стабла повијајући се на пропланку, трепере и блеште, овде, на
стаклу,
а птице, ситне као мушице, роје се у даљини плавог свода.
Како бршљан пузи уз стабло
снажно грлећи га.
Сва је даљина сад на мом прозору, у неухватљивој прозирности
његовог стакла.
Опколила ме тишином, појачавајући ћутање
и страх, да не помешам речи.

Повратак

Све је мање нежности. Остале су само
оштрице речи.

Ништа се више не лепи за прсте,
додире су шупљи и шуштави.

Живот се, свакодневно, премара
показујући се.

Оно што чујем не може да добије своје тело
да ми узврати.

Као кад се убодеш на трн, тако је сваки сусрет болан.

Осећања постају равна
и хладна, попут жице.

Жељено измигољи као вода из снега.

Тако бих и ја да извучем

своју живу душу

кроз ово замагљено јутро.

Прошлост не престаје да долази. Тече
из будућег. Нахрупљује! Ево,
погледај – дан се ужарио, па се
урушио. Јутро је стегао сумрак.
Смањило се размак до онога што гледам.
А шта он мери?
Тај милиметар,
у овом бескрају!

Напомена аутора

Књига *Докле ѿоїлед доїире и нове їесме*, као што и сам наслов наглашава, садржи књигу песама *Докле ѿоїлед доїире* коју је 2010. године објавило Српско културно друштво "Просвјета" из Загреба и њој придодане нове песме које јој поетички припадају.

Аутор се одлучио да обнови издање ове књиге, која је добила неколико књижевних признања, како би је учинио доступнијом ширем кругу читалаца.

Ако би песничко стваралаштво Николе Вујчића требало одредити на основу жанровског његовог припадања, онда нема никакве сумње да се оно од самог почетка убедљиво представља и потврђује као поезија која стреми чистој лирици. Бројни су елементи који на то указују, од изразите субјективности и непосредности у говору његовог субјекта, непрестано присутног емоционалног тона, fine и ефектне фигуративности, до оне тежње лирског јунака ка приближавању и прожимању са светом о којем пева и који га окружује, односно до карактеристично лирског интуитивног разумевања света.

Ново песничко остварење *Докле ѿоїлед гоїире*, међутим, чини се да иде и корак даље у исцртавању свог лирског профила. У свим његовим претходним књигама могу се уочити, додуше врло оскудне, назнаке друштвеног контекста, где се субјект оглашава ипак као део једне средине која на њега оставља одређеног утицаја. Тај утицај никада није прејак, никада толики да би пригушио или удаљио значај оглашавања лирског „ја“. Чак би се могло рећи и да је занемарљив. Али свест о другима ипак је присутна. У *Кући* из прве његове збирке *Тајансївене сїррелац* (1980), рецимо, ту су отац и мајка, у *Колажима* из *Дисања* (1988) експлицитно су присутни туристи и поштари, док су у песничким сликама аутомобила и аутобуса људи подразумевајуће дати. *Докле ѿоїлед гоїире*, међутим, у потпуности је ослобођен присуства другог. Осим што се на неколико места активира гледиште имплицитног читаоца, сам песнички свет не познаје никога до лирског субјекта, што је важна поетичка чињеница, јер огољеност лирског (само)сведочења добија и на аутономији и на интензитету. Штавише, у новом Вујчићевом остварењу нема ни било каквих трагова од савременог доба, ни

трага од цивилизацијско-технолошких достигнућа, који на крају крајева код њега никада нису ни били битни оријентири, али нема ни оних аутомобила, ни аутобуса, екрана, и иначе тако ретких у његовим стиховима. У том, смислу, ова поезија је потпуно *аисторијска*, песнички свет унутар ње није одређен ниједном друштвено-историјском координатом свога доба. Стога би неки хипер-будући археолози – уколико нам је дозвољено да поставимо једну хипотезу – који чепркајући по згаришту и пепелу наше цивилизације буду пронашли ове нове Вујчићеве стихове, тешко могли са лакоћом да одреде време њиховог настанка. Јер, Вујчићеве стихови уопште нису референтни према свом друштвено-историјском моменту, већ су усмерени најпре ка елементарним датостима света, чиме само певање добија на плану општијих вредности и значења.

С друге стране, у времену када највећи део књижевности тежи оцртавању урбаног контекста и урбаног духа, као важна специфичност ове поезије истиче се управо окретање од урбаног ка природи. Иако Вујчић никада није био наглашено урбани песник, градски амбијент, посебно његови тамни аспекти и негостољубивост по човека, знали су да се појаве у његовим песмама (*Дисање*, 1988). Но, *Докле ѿоїлег гоїире* нема ниједну урбану референцу. Оно што би се могло назвати „најурбанијим“ у његовим новим стиховима су улица, соба, огледало, прозор. Њихов песнички свет испуњен је првенствено природом, као и оним унутрашњим, духовним и душевним просторима самог субјекта. Стога нам се чини да ова поезија са собом покреће два изазова. Један, који поставља питање има ли поезија снаге да одоли захтеву свога времена, да остане имуна на притисак свог друштвено-историјског контекста, бавећи се понајпре сама собом и бирајући за своје средиште скрајнуте предмете уметничке инспирације, попут непатворене природе. А други се поставља пред савременог читаоца, и тиче се његове способности да читалачки доживљај заснује на општијем типу искуства уместо оног који произилази из његове свакодневице. По

томе Вујчићево ново остварење представља пример ређег песничког тока у савременој српској поезији, који своју специфичност не гради на актуелности друштвеног или повесног тренутка, већ на оним универзалнијим темама у чијем се приступу препознају нека савременија теоријска полазишта, попут постмодерног третирања језика.

Важна мотивско-тематска линија Вујчићеве књиге свакако је природе. Она међутим нема самосталан значај. Није песник пред њом само да би очаран певао о њеним лепотама, што је био случај са неким ранијим књижевним епохама. Други је његов поетички императив. Природа свакако јесте велика тема ове поезије, али она нема вредност издвојеног проблемског круга већ је неодвојиво повезана са другим мотивско-тематским струјницама, од којих су незаобилазне оне које се баве проблемима песничког језика и песничке слике, односно имажинације, као и унутрашњим простором самог субјекта. У првом од четири циклуса, колико их је могуће означити, преовладава запитаност песничког субјекта над језиком, над изразом и простором поетске *белине*, заједно са лирском рефлексивом субјекта над самим собом. Овим проблемским аспектима придружује се испрва постепено, ненаметљиво, и питање поетске сликовитости, које ће у наредна три циклуса са природом заузети доминантнији тематски простор. Но, ни тада песнички поступак не подразумева напуштање изразито субјекатске позиције, процесе (само)спознаје и (само)запитаности, нити искључује промишљање и преиспитивање песничког језика. Напротив, прожимање и кореспонденција ових проблемских поетских линија, у различитим степенима, одвија се дуж свих циклуса, што чини да *Докле ѿ-и-лег гоуице* схватимо најпре као песничку књигу са препознатљивим поетичким концептом, него као збирку песама где стихови имају релативно самосталну вредност и значај. Иако се и овде песме могу читати засебно, свакако и уживати у њима, чини се да оне ипак свој пуни смисао досежу тек у контексту осталих песама и циклуса. Тек тада читалац постаје свестан пуноће семантичких и емоционалних прелива

коју песма добија у интеракцији са другим стиховима и песничким циклусима. Јавља се, штавише, једна врста суптилног одјекивања одређених речи, синтагми, метафора, попут „дланова“, „неба“, „сузе“, „стопа“, „даљине“, „тишине“, „шуштања“, „белине“, „кривице“, које у новим контекстима појачавају или усложњавају смисаону и емоционалну функцију. Управо та њихова нова контекстуалност, попут лирске интерне интертекстуалности, односно вид обједињујуће спреге наглашених мотивско-тематских линија, чини да између осталог нову Вујчићеву песничку књигу доживимо као кохерентну поетичку целину.

Од коликог је значаја песничка слика по нову Вујчићеву књигу, најбоље говоре уводни стихови: „Кад налетиш/ на неку слику,/ ућеш у њу, и/ дуго,/ дуго,/ не можеш да се/ вратиш“. Они откривају поверење у моћ песничке слике да уверљиво предоче, па и оваплоте реалности света, као и да антиципирају и оно што ће се потом препознати као повратак у прошлост, као процес сећања који ће се неретко оглашавати у овој књизи. Тако ће се код Вујчића песничка слика нудити кроз свој двоструки идентитет: кроз поетску сликовитост, али и приказујући и ону своју имагинацијску и евокативну страну. Но, иако наглашено дата посредством песничке сликовитости, Вујчићева поезија није првенствено визуелна нити површинска. Песничка слика овде је позив на једну симболичку игру са читаоцем, игру у којој је моћ сугестије и неисказаног од подједнаке важности са оним осликаним. У том смислу, важно место поетичког увода представљају и стихови песме *Слово разлике*, у којој нам се посебно значајном чини следећа строфа:

*Више волим шум њаира и њејов далеки мирис дрвећа
нејо њејову ојровну, ошјру белину.*

*Више волим ју ојровну, ошјру белину, која мери
нејо шујљу јачку кроз коју све јројага.*

Дати, као и цела песма уосталом, у наглашеној лирској парадоксалности, ова строфа преко метафоре белине папира истиче управо оно

другостепено у песничком језику које је уједно увек и примарно за поезију. Истиче његову конотативну суштину, оно прећутано, неизговорено. Вујчићева поезија није поезија изрицања и саопштавања, већ сугерисања и наслућивања. Отуда је у првом циклусу један од најчешћих мотива којима се песнички субјект бави проблем језика и његове делотворности у односу на процес песничке евокативности. За Вујчића оно што је изговорено и језички прецизирано у песми нема снагу трајања већ пропада, као што у оној уводној „тачки“ све пропада осим белине, јер је и обична тачка, као траг графије, увек и знак одређености. Снага песничке речи је изван ње саме, у белини и ћутању које је окружује: „Не, речи не улепшавају, само зveckћу,/ сјаје се, сличне смрти, и троше време“ (*Терети*). Отуда песничка реч треба да буде ослобођена оног актуелног тренутка, оног реланог и свакидашњег, те треба да буде евокативна и интроспективна јер то је њен прави идентитет: „Слушај како приањају речи/ за ту даљину у нама/ и присвајају је“ (*Лице месеца*). Смисао песничког језика увек је у оном симболизујућем, у оном одсутном и неизговореном:

*Заћо,
заћућимо,
да из речи нићиа не ћроцури.
Да у њима, ћек зашућићи, ћо
далеко, сасушено сећање
од коћа смо саздани.*

Ако је, дакле, субјект саздан од сећања, онда је и ова лирика сва у евоцираном и имагинативном заправо, те поглед који допире губи своју претпостављајућу спољашњу и чулну одређеност, и подразумева понајпре простирање по унутрашњим, душевним и духовним координатама самог лирског јунака. Тако, у песми *Поћлед* почетни призор из природе у којем кап росе у персонификованом самопонирању тежи

да види своју дубину, прераста у метафору сузе и чин самоогледања, самопосматрања и субјекта и имплицитног читаоца, са свим потенцијалом импликација које једно интроспективно понирање и суочавање са собом може имати. Стога у овој поезији природа није врста инвентара који окружује лирског јунака већ непрестани извор субјекатске самоспознаје. Она је овде тема и као самосталан феномен, међутим више је наглашена као простор који у субјекту покреће стваралачку самозапитаност и омогућава доживљај епифаније (*Близина*). Сведочење о пуноћи и лепоти света, дакле, понајмање је спољашње. Песничка сликовитост не тежи да функционише као симултана вредност природног збивања, већ је пре резултат евокативних и имагинативних процеса који се одвијају у субјекту, па тако „поглед који допире“ као спољашњи заправо је дубоко унутрашње условљен.

Једна од оних кључних песама која указује на Вујчићеву поетичку интенцију и овакво дефинисање статуса природе у његовој новој књизи, јесте песма *Леџо* из другог циклуса. Испевана сва у дистисима, *Леџо* лирски ванредно убедљиво даје слику оне жарке тачке зрења и пуноће природе пред којом стоји песнички субјект. Но осим задивљености, природа у њему покреће фину аналогију са сувом сламчицом, која узрокује суштинска питања на стваралачком плану:

*Слушам
како из сувих сламчица излази њоследњи*

*дах живоџа, како се њразне од оноџа
шџо су хџеле...*

*Оно шџо сам хџео, скуџило се
и својом џежином одџурнуло ме је.*

*Кад се исџразни и ова реченица
шџа ће ми осџаџи?*

У судбини сламчице песник предосећа судбину свог стваралачког наума. Пражњење од живота у сламчици једнако је измицању пуноће стиха, јер песнички језик није довољан да изрази жељено („Кад изговорим увек нешта испадне, речи се изобличе“, *Луш*), при чему се слутња стваралачке немоћи преноси на ниво егзистенцијалне зебње. Па ипак, стихови се нижу, песма се наставља кроз нијансирани опис природе у летњем зрењу која, у ишекивању облака који ће „отворити своју душу“, достиже највећи степен бујности. Али последњи дистих у контексту наведене запитаности, представља јако (ауто)поетичко место ове књиге:

*Избијају прашке зноја, од ледана.
Како све ово, шћо расће – сачуваши?*

Осим бриге за елементарну виталност природе којој је потребна вода, завршна запитаност открива много више: стрепњу да поетски чин ипак нема делотворну моћ спасања света. Но сама песма својом сликовитошћу, метафоричним и емоционалним преливима демантује присутну слутњу, чинећи да се доживљај природе и стваралачки немир на нивоу песме укрштају у ефекат финог лирског парадокса који сугерише управо истанчану и уверљиву снагу песничке слике и речи. Но, као што реч у поезији мора бити конотативно „превазиђена“, тако и Вујчићева песничка слика има за циљ да буде визуелно превазиђена тиме што ће заживети као вид виртуалне поетске стварности, сугеришући моћ фантастичке егзистенције свог песнички осликаног света (*Бојаишћиво*).

У том кључу би требало читати ту готово непрестану дескрипцију природе која се одвија на страницама књиге *Докле њолед доице*. Та дескрипција је, наравно, *њоунушпрашњена*, она рачуна са стваралачком самосвешћу и постмодерним промишљањем језика, те се тако њено историјско контекстуализовање најпре одређује поетичком стратеги-

---

јом и самим постуком, а далеко мање оним референцијалним, оним што би се препознало кроз мотивски регистар. Такво лирско, метафоричко, субјективизујуће, али уједно и евокативно предочавање природе у свим њеним менама, од циклуса годишњих доба до тематизовања дана и ноћи, одраз је једне опсесивне зебње субјекта над могућим гашењем лепоте и пуноће света:

*Пуне су ми очи и усџа.
Саџи њо саџи, слој њо слој, џаложе се усџомене.
Коме ћу све ово исџричаџи?*

Дани, IV

Читав песнички поступак, према томе, у функцији је императива очувања тог богатства и виталности природе и света, као и властитог искуства. Отуда, ако је већ немоћан да спасе свет, песнички језик има ту способност и моћ да га обнови и сачува посредством поетских слика. Оне, међутим, никада нису „пописи“ природног збивања, већ најчешће примери малих лирских очуђења и поводи епифанијских доживљаја Вујчићевог песничког субјекта. Но у том науму да се свет сачува или обнови, песник је свестан да не може преузети улогу савршеног Створитеља, те да ће нешто увек остати прећутано, неисказано, незабележено. Отуда и јављање мотива кривице, јер су и дескрипција и сећање увек непотпуни, па тиме и неправедни: „сваки опис претвара ме у кривца“ (*Из геџињсџива*), или: „Сад светлост тече као крв. Сумрак је пун красти./ Трчећи, питам се: колика је данас моја кривица?“ (*Дани, V*), где приказ природе постаје експресија унутрашње драме.

Химнично испевана песма *Сџихови о висини*, значајно другачијим поступком остварена, затвара Вујчићеву песничку књигу. Она је сва дата у симболизовању напетости коју рађа песнички наум, али и распетости песничког субјекта чија се позиција непрестано налази у немиру између стваралачке таме и светлости, сенке и озарења, између

приземља света предметности и сублимираног смисла ка којем се стреми. Симболизовано и метафорично исказани, *Стихови о висини* заправо су стихови који имају снагу још једног аутопоетичког трага у којима обраћање са страхопоштовањем *висини* сугерише јаку жељу за досезањем оног сублимираног смисла песме. Тематизовање и обраћање висини, коју песнички субјект осећа „ужљебљену у грчеве мојих прстију“, одраз је наде и вере у симболичко дејство песничког језика, у ону моћ транспозиције емпиријског и чулног искуства у правцу поетско-симболичке обнове света. Обраћање висини, тако, уједно је и молитва за делотворну снагу стваралачког поступка који ће путем песничке слике – управо оне коју у уводној песми наглашава као принцип нове стварности из које „дуго,/ дуго,/ не можеш да се/ вратиш“ – успети суштински да сачува, али и естетски и феноменолошки ревитализује свет песничког субјекта. Тиме једна од основних тематских линија добија на поентираниости, а поетички концепт књиге на симболичкој заокружености.

Докле ѿоілед гоуіре Николе Вујчића пример је како у савременом песничком тренутку интерес за природу може бити и оживљен и убедљив захваљујући зрелој стваралачкој концентрацији. Узбудљивим преплитањем наклоности према природи са свешћу о песничкој сликовитости, сећања на детињство са поступком имагинације, смисла за детаљ са тежњом ка обухватнијој представи, уметничким нервом за хаику сензације са интроспективним вибрацијама, јасног усхита над спољашњом лепотом са повременом драмом на унутрашњем плану, најпосле и парадоксалним преплитањем сумње у песнички језик са високим естетским дометима и оствареношћу на нивоу семантичких и емоционалних импликација датих стихова, нова књига Николе Вујчића аутентично сведочи о чисто лирском доживљају света, потврђујући да се изворна вредност поезије и даље може темељити на универзалним и надвременским човековим оријентирима.

Никола ВУЈЧИЋ рођен је 1956. године у Великој Градуси, на Банији (Хрватска).

Основну школу завршио је у Великој и Малој Градуси, гимназију у Петрињи. Дипломирао је на Филолошком факултету у Београду, група за југословенске књижевности и српскохрватски језик.

Објавио је књиге песама:

Тајанствени сирелац (1980)

Нови прилози за аутиобиографију (1983)

Дисање (1988)

Чистишишће (1994)

Када сам био мали (1995)

Преознавање (2002)

Звук тишине (2008)

Нови прилози за аутиобиографију, друго, допуњено издање (2008)

Расути звук (2009)

Докле појед дојире (2010)

Приредио је за штампу необјављени роман Меше Селимовића *Круи* (1983) и *Антилопију народне књижевности за децу* (1997, друго и треће издање под насловом *Српска народна књижевности за децу*, 2006, 2008).

Преводи са руског.

Добитник је награда *Браћа Мицић*, *Змајеве награде Матице српске*, *Дисове награде*, *Мирослав Антић*, *Ђура Јакшић* и *Бранко Миљковић*.

У издању Матице српске у библиотеци Змајева награда објављен је зборник радова посвећен његовој поезији под насловом *Поезија Николе Вујчића* (2008).

Објављене су му књиге изабраних песама на румунском *Noap̃ile și alte poeme* (Ноћи и друге песме, Темишвар, 2011) и македонском језику *До кај ш̃и̃о њ̃о̃л̃его̃ѝ до̃ѝира* (Докле поглед допире, Скопље, 2011)

Члан је Српског књижевног друштва и Српског ПЕН центра.

Живи у Београду.

Садржај

Читање песме	5
I	
Слово разлике	9
II	
Из детињства	13
Терет	15
Присуство	16
У разговору	17
У соби	18
Лице места	19
Молитва	21
Жеља	22
Додиривање	23
Ђутање	24
Огледало	25
На улици	26
III	
Поглед	29
Небо и земља	30
Близина	32
Јаковљев бунар	33
Силазак	34
Јун	35
Летње поподне	36
Лето	37
Време у врту	40

Пут кроз поље	41
Сусрет	42
Двориште	43
IV	
Пут	47
V	
Место	51
Богатство	52
Кретање	53
Крушка, она у мом дворишту	54
Подне	55
Сумрак	56
Небо	57
Буђење	58
Присутност	59
Питање	60
Додир	61
Празно место	63
У децембру, поподне	64
Залеђена слика	65
Траг	66
VI	
Ноћи (I – VI)	69
Дани (I – V)	75
VII	
Стихови о висини	83
НОВЕ ПЕСМЕ	
Жар разговора	87
Сећање	88

Мртва природа	89
Стрепња	90
Сусрет	91
Путовање	92
Одлазак	93
Прозор	94
Зидање	95
Старење	96
Сведок	97
Јутро	98
Изблиза	99
Сличност	101
Повратак	102
Мера	103
Напомена аутора	104
Ђорђе Деспих: Глас чисте лирике	105
Белешка о аутору	114

Никола Вујчић
ДОКЛЕ ПОГЛЕД ДОПИРЕ и НОВЕ ПЕСМЕ

издавач

Културни центар Новог Сада
Католичка порта 5, Нови Сад
тел: 021 528 972
факс: 021 525 168
e-mail: kcns@eunet.rs
www.kcns.org.rs

за издавача

Ласло Блашковић

технички уредник

Ксенија Чобановић

припрема

Владимир Ватић

штампа

Футура, Петроварадин

тираж

500 примерака

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

00

ВУЈЧИЋ, Никола, 19

Докле поглед допире и нове песме / Никола Вујчић. – Нови Сад : Културни центар Новог Сада, 2010 (Петроварадин : Футура). – 119 стр. ; 22 см. – (Едиција Антићеви дани)